

HENDRIK BRAET
journalist

Freddy van Rietvelde

Spilfiguur in de herwaardering van 'de Vooruit'

In de jaren 1970 bevond het Feestlokaal van Vooruit zich in vervallen staat. Freddy van Rietvelde, de laatste dienstverantwoordelijke van 'de Vooruit', bleef echter in het gebouw geloven. Hij zorgde er onder meer voor dat verschillende culturele groeperingen er vaste voet kregen. Mede door zijn inzet kwam er terug interesse voor het gebouw en de mogelijkheden van Vooruit. Dit maakte de weg vrij voor een grondige renovatie en een nieuw verhaal.

Freddy Van Rietvelde op het terras van Kunstencentrum Vooruit. Foto: Hendrik Braet

Fijn stof

Het zonovergoten terras van de Vooruit geeft mij in zijn kleurenspeel het kinderlijk enthousiasme dat je krijgt als je onverwachts een regenboog ziet opduiken. De Vooruit leeft en wappert zijn witte lakens voor de toeschouwers in de bootjes op de Leie. Combattief en beweeglijk speelt het in op acute maatschappelijke noden, dit keer tegen fijn stof. Wie kan vermoeden dat dit levendige pronkstuk van de socialistische beweging in de jaren 1970 een stervende zwaan was die zich in vervallen staat bevond?

In het boek *Vooruit Gent Feestlokaal-Kunstencentrum 1913-2013* vermeldt Liesbet Nys terecht dat door een fotoboek van de Gentse academie in 1981 de restauratie van de Vooruit op de agenda kwam. De culturele groeperingen in Gent schreeuwden

om ontplooiingsruimte en de aandacht werd gevestigd op de mogelijkheden en de architecturale waarde van het gebouw. Het vervolg is bekend: Erik Temmerman sloot zich aan bij een groep jonge en gedreven krachten en zorgde voor beweging in de dossiers, die leidde tot een grondige opknapbeurt.

In de geschiedenis komt echter niks uit de lucht vallen. Ook dit fotoboek niet. Het feit dat het de aandacht vestigde op het gebouw, is correct. Maar er was al langer een stille ontbranding bezig onder een paar culturele groeperingen in Vooruit. De persoon die de waakvlam brandende hield, was de laatste dienstverantwoordelijke van Vooruit: Freddy van Rietvelde. Hij blijkt een sleutelfiguur te zijn in de herwaardering van het Feestlokaal van Vooruit.

Naar zee

Op een nazomerse zaterdagmiddag in september spreek ik Freddy over zijn jaren in Vooruit. Aan de bar van het gloednieuwe terras steekt hij gedreven van wal: 'Ik heb buurtwerk gestudeerd aan de Arteveldehogeschool. Mijn stage deed ik in een klein gehuchtje tussen Breda en Rosendaal: Sint-Willebrord. In tegenstelling tot België kende Nederland op het vlak van buurtwerk veel meer gesubsidieerde mogelijkheden. Daar heb ik geleerd wat het betekent om te bouwen aan een sociale dynamiek. Ik werkte in een buurthuis dat al in 1974 over videocamera's beschikte. Beschouw het als een voorloper van wat men nu met een beladen woord "sociaal-artistiek werk" noemt. Werkloze jongeren konden in het buurthuis terecht. Ik organiseerde reises naar zee met die gasten die de wereld buiten hun dorp niet kenden. Terug in Gent solliciteerde ik bij El Paso in de Brugse Poort, maar wegens gebrek aan ervaring werd ik niet aangenomen.

Van mijn schoonmoeder mocht ik maar met haar dochter trouwen als ik werk had. Ze had een kleine annonce gevonden in de krant waar er vermeld stond dat ze een bediende zochten in feestlokaal "de Vooruit". Op het examen verscheen dertig man. Ik kwam er als één van de beste uit, maar het gesprek met de toenmalige directeur gaf de doorslag. Hij vroeg me: "Als je iets zou organiseren in de Vooruit met wat zou je beginnen?" Ik antwoordde zonder aarzelen: "Dat is simpel, ik zou gewoon kijken wat er nodig is". Later heeft hij mij nog gezegd dat dit korte directe antwoord indruk maakte op hem.

Mijn katholieke roots had ik verzwegen bij de aanwerving. In Nederland had ik echter mijn kap over de haag gegooid door de leer van het marxisme te proeven. Ik zag in dat caritas niet hielp en dat armoede bij de wortel diende te worden aangepakt.

Vergeetachtig

Aanvankelijk was ik in de Vooruit een stille bediende die het hulpje was van de toenmalige dienstverantwoordelijke. Ik keek de kat uit de boom. Er was een keukenhulp nodig en zo kon mijn vrouw ook in de Vooruit aan de slag. In het gebouw gebeurde er in die tijd zo goed als niks, behalve enkele vergaderingen van de partij en de zondagse dansnamiddagen van de ouderen. Alles ging gewoon zijn slakkengangetje.

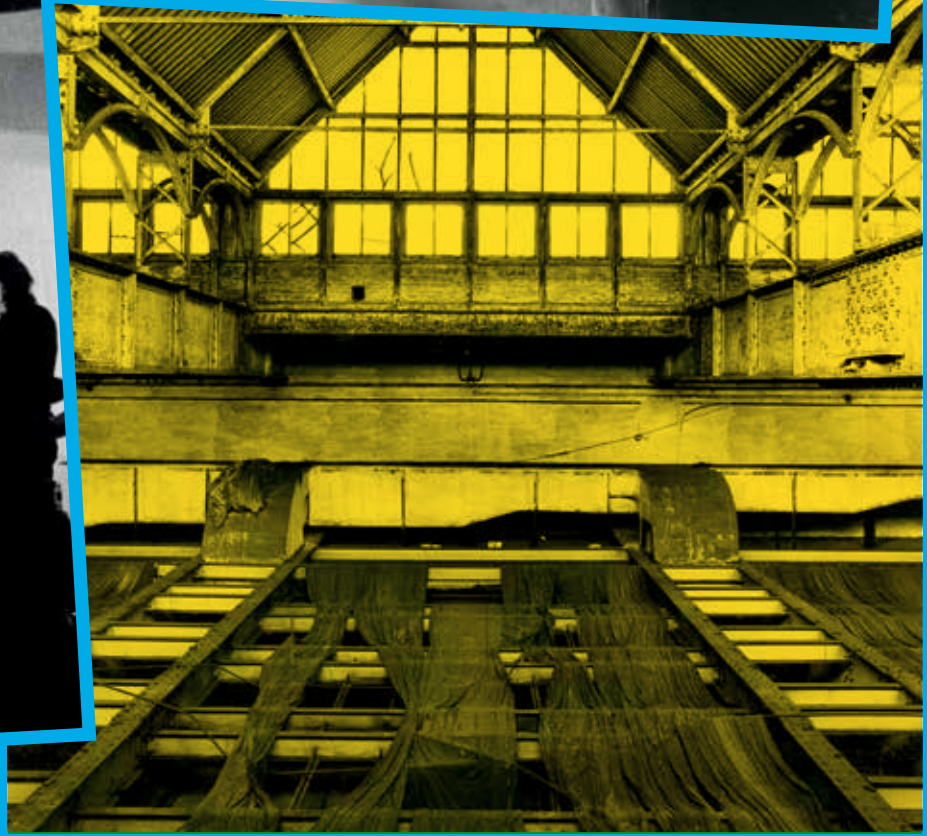
Piet Ysabee en Peter Lorré, twee van de vele studenten fotografie van de Gentse academie die meewerkten aan het fotoboek uit 1981. De foto's van het interieur van Vooruit op de volgende pagina's zijn van hun hand. (Amsab-ISG, Gent)
De foto's van de jazzconcerten in Vooruit komen uit de privécollectie van Michel Mast.

John Tchicai workshop orchestra tijdens Free Music Festival, 1976

WIM Big Band tijdens Free Music Festival, 1976

Michel Mast

John Tchicai workshop orchestra tijdens Free Music Festival, 1976

Steve Lacy

The Tweepers tijdens Free Music Festival, 1976

Steve Lacy workshop orchestra tijdens Free Music Festival, 1977

Het reeds lang, bij véél kameraden sluimerende idee om het Feestlokaal nieuw leven in te blazen, lijkt de laatste tijd regelmatig de kop op te steken.

Op vraag van Kd André Devos werd één visie op papier gezet, niet de enige, maar wel één van de vele.

Dit werkstuk wil de beruchte steen in de kikkerpoel zijn, een discussiepapier dat nu pas in zijn eerste fase is. Het moet nog worden veranderd, aangepast en gewijzigd, het is aanvechtbaar.

De centrale idee gaat omtrent het uitbouwen van een links ontmoetingscentrum in Gent, binnen de bestaande infrastructuur van het Feestlokaal. Willen we dat?

Hoe doen we het ?

Wie wil- binnen de socialistische familie- daaraan meewerken ?

Dat, en nog véél andere, zijn héél belangrijke vragen waarop eerst een gefundeerd antwoord moet komen vooraleer er ook maar sprake zou mogen zijn om aan de uitvoering van dat grootse plan te beginnen. Het spreekt ook vanzelf dat het hele opzet terdege dient bestudeerd en bediscussieerd di te worden binnen een zo ruim mogelijke vertegenwoordiging van alle geïnteresseerden.

Op enkele van deze vragen zal dit werkstuk een antwoord pogen te geven vanuit een persoonlijke visie van wat het gebouw behoort te zijn.

Als we zouden besluiten tot de realisatie van dit gedurfde projekt dienen we er ons terdege van bewust te zijn dat dit pad van rode rozen zal bezaaid liggen met héél wat stekelige doornen...

Tot slot nog een laatste bemerking: het begrip "Kultureel Centrum" omvat eigenlijk een gebouw in eigendom of huur genomen door de plaatselijke overheid, omdat het nooit onze bedoeling is om het feestlokaal in huur te geven aan de gemeente zouden we hier liever de term "onmoetingscentrum" willen gebruiken telkens we verwijzen naar het Feestlokaal.

Eerste pagina uit de visietekst van Van Rietvelde. (Amsab-ISG, Gent)

Al snel vroeg de directeur-generaal van de cooperatie, Germain Roels, mij om de functie van de toenmalige dienstoverste in te nemen. Ik stemde toe op voorwaarde dat ik in de Vooruit mocht wonen. De verantwoordelijkheden waren te tijdrovend zodat ik het nodig achtte om effectief in de Vooruit te verblijven. Temeer omdat de functie van nachtwaker was weggesaneerd. De coöperatie richtte voor ons een comfortabel appartement in aan de achterzijde van het gebouw.

Vanaf het moment dat ik in de Vooruit woonde, kreeg ik een intensieve relatie met het gebouw. Samen met mijn vrouw sprak ik veel over de enorme mogelijkheden die het bood. Op dat ogenblik zat ik tussen twee vuren. De toenmalige directeur van de coöperatie André Devos wou dat er iets gebeurde in het gebouw, dat er geld binnenstroomde, maar het partijsecretariaat van de BSP wou geen vreemden in het huis. De partij belemmerde de dynamiek door een zeer omslachtige aanvraagprocedure.

Ik ging vaak op safari in het immense complex en ontdekte onbekende ruimtes die volgestouwd zaten, prachtige glasramen, oude projectoren, propagandamateriaal van 1 mei, de porseleinen afvoergeulen onder de concertzaal, een wijnkelder en het archief van dagblad *Vooruit*. Ik gaf mijn ogen de kost als ik meeding met de klusjesmannen van de coöperatie die zich graag in de Vooruit ophielden omdat ze zich daar beter konden verbergen (lacht).

Ik had mijn roeping gevonden en ik besloot dat ik aan die zieltogende toestand iets moest veranderen. Systematisch begon ik de omslachtige aanvraagprocedure "te vergeten" zodat meer groepen de kans kregen om de Vooruit te gebruiken. De coöperatie was hiervan perfect op de hoogte, zij was tevreden want haar omzet steeg! Ik schreef in 1978 een korte visietekst over de mogelijkheden van de Vooruit en overhandigde die aan de beheerraad. Spijtig genoeg is daar toen niets mee gebeurd. De tekst is overigens in het bezit van Amsab-ISG. Maar ik ben een gelukkig man omdat ik zie dat enkele van mijn neergepende dromen nu realiteit zijn geworden.

Mijn "vergeetachtigheid" inzake aanvraagprocedures zorgde er beetje bij beetje voor dat er toch wat vernieuwende initiatieven vaste voet in de Vooruit kregen. Van groot belang was de inbreng van Paul Feyaerts (later de uitbater van café Damberd), Michel Mast en Marc Lootens, die freejazz-optredens organiseerden en er ook in slaagden om ronkende namen te programmeren. Dit had een groot aanzuigeffect. Ik nodigde ook vrienden uit in de Vooruit die ik rondleidingen gaf om te tonen wat voor mogelijkheden het gebouw had. Dat werden dan vrienden van vrienden. Ook dit gebeurde zonder toestemming van het partijsecretariaat.

Enkele van die vrienden namen het initiatief om met hun studenten een foto-boek van het gebouw te maken en te exposeren. Het werd een prachtig werk, dat ervoor gezorgd heeft dat de Vooruit herontdekt werd. Dankzij de steun van Piet Van Eeckhout, toen socialistisch schepen van Onderwijs en Toerisme, werd er bij de opening nog wat extra cachet aan dit fotowerk gegeven. Het zorgde voor een boost in het aantal aanvragen van organisaties. Ondanks die toename van activiteiten werd er niet meer geïnvesteerd. De kentering kwam er pas met Erik Temmerman die langzaam beweging kreeg in de geldkraan.

Ik had intussen echter voor een andere uitdaging gekozen. Het ritme was zo slopend en we hadden geen riemen om mee te roeien. Ik leefde vooral 's nachts en kon overdag nauwelijks recupereren. Het water stond me te hoog. Weet je dat één poetsvrouw verondersteld werd om op één dag gans de voorbouw te kuisen! Ik ben een tevreden man als ik terugkijk. Mijn vrouw en ik hebben getoond wat de mogelijkheden waren. Ik heb de Vooruit borrelend van activiteiten achtergelaten.

Ik had nooit durven dromen dat ik anno 2013 op dit kleurrijke terras zou zitten. Ja, ik beken, de Vooruit is een van de liefdes van mijn leven gebleven. Ik ben misschien de enige die kan zeggen dat ik hier gewoond heb. Ik kende elk hoekje en spleetje. Ik voelde het gewoon als er iets scheelde met de verwarming, de elektriciteit of de afvoer.

Ik kan besluiten: Freddy is altijd in het gebouw blijven geloven, ook in slechte dagen. Mede door zijn inzet zag men de mogelijkheden van dit gebouw en werd de weg vrijgemaakt voor een grondige renovatie en een nieuw leven.